

A Fővárosi Ítéltábla dr. Stein Barnabás ügyvéd által képviselt I.rendű felperes neve(I.rendű felperes címe) I. rendű és II.rendű felperes neve(II.rendű felperes címe) II. rendű felpereseknek – a Dr. Dancs Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Dancs Gergely ügyvéd) által képviselt alperes neve(**alperes címe**) alperes ellen jogalap nélküli gazdagodás visszatérítése iránt indult perében a Székesfehérvári Törvényszék 2014. április 30. napján meghozott 32.P.21.088/2013/13. számú ítélete ellen az alperes részéről 14. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felpereseknek személyenként 5.000 (ötezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek felemelt kereseti kérelmükben a Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján kérték az alperes kötelezését 918.900 forint és annak 2012. november 10. napjától számított kamatai megfizetésére. Előadták, hogy az alperessel 2002. február 21. napján lakóingatlan építési kölcsönszerződést kötöttek, amelynek II.1. pontja értelmében a hiteldíj mértékét az alperes egyoldalúan jogosult megváltoztatni. Álláspontjuk szerint e szerződési feltétel a Ptk. 209. § (1) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdése, a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6/a., 6/b., 6/c. és 6/e. pontja alapján tisztességtelen, ezért semmis. A kamatok és a kezelési költség jogszerűtlen elszámolása folytán a felpereseknek 834.795 forintos túlfizetése keletkezett, amelyből 12.500 forintot tesz ki a hibásan felszámított kezelési költség összege. Emellett az alperes jogtalanul vont le összesen 122.268 forint előtörlesztési díjat, amelyből 38.163 forintot utóbb visszatérített, így további 84.105 forint tartozása maradt fenn. Az alperes tehát összesen 918.900 forint összeggel gazdagodott jogalap nélkül a felperesek kárára. Hivatkoztak arra is, hogy az üzletszabályzat a szerződés megkötésekor még nem létezett, így az nem válhatott a szerződés részévé.

Az alperes kérte a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását. Előadta, hogy a szerződéskötés időpontjában az ahhoz tartozó üzletszabályzat már létezett, annak átvételét a felperesek közokiratban elismerték. Az üzletszabályzat, illetve a Hpt. 210. §-a alapján az alperesnek joga volt a kezelési költség és a kamatot egyoldalúan megváltoztatni, illetve előtörlesztési díjat

felszámítani. Az alperes elévülési kifogást is előterjesztett azzal, hogy a felperesek a 2008 februárját megelőző időszakra vonatkozó igényei már nem érvényesíthetőek.

A felperesek az elévülési kifogással szemben előadták, hogy az elévülés mindaddig nyugszik, míg a hitelszerződés kapcsán az elszámolás folyamatban van, illetve az üzletszabályzat 2005. évben történt megküldése iránti kérelmük az elévülést megszakította.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 308.302 forintot és annak 2012. november 10. napjától járó kamatait, míg ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította. Indokolásában megállapította, hogy a felperesek a közokiratba foglalt nyilatkozatukkal szemben a perben nem tudták bizonyítani azt, hogy az üzletszabályzatot nem ismerték, illetve azt nem fogadták volna el a szerződés részeként. Megállapította továbbá, hogy a felperesek által támadott szerződési pont általános szerződési feltételnek minősül a szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. 209/C. § értelmében. Megjegyezte ugyanakkor, hogy a felperesek tévesen hivatkoztak a tisztességtelen szerződési feltételek semmisségére, ugyanis a perbeli szerződésre irányadó Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján a tisztességtelen szerződési feltétel jogkövetkezménye nem a semmisség, hanem a megtámadhatóság volt, míg a felperesek által idézett Ptk. 209/A. § (2) bekezdése csak 2006. március 1-jén lépett hatályba. Az elsőfokú bíróság a támadott szerződési feltétel tisztességtelenségét a Ptk. 209/B. § (1) és (3) bekezdése, a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 2. § d) pontja és a 2/2012. (XII. 10.) PK állásfoglalás alapján vizsgálva megállapította, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás alapjául szolgáló, az alperes által alkalmazott ok-lista megfelel a tételes meghatározás elvének, az annak alapjául szolgáló körülmények nagy része objektív jellegűnek tekinthető. Az Üzletszabályzat 6.2. pontjában meghatározott oklista ugyanakkor nem tesz eleget az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, a felperesek számára áttekinthetetlen és követhetetlen volt, hogy az ott írt körülmények teljesülése esetén a kamat és egyéb költségek milyen mértékben változhatnak. Mindez sérti az átláthatóság elvét, ezért annak ellenére, hogy a támadott kikötés nem ütközik jogszabályba, még tisztességtelennek minősíthető. A szerződéskötés idején hatályos Hpt. 210. § (3) bekezdése ugyanis már lehetővé tette a szerződési feltétel ügyfél számára kedvezőtlen módosítását, ez azonban nem zárja ki azt, hogy az ilyen tartalmú szerződési feltétel ne minősülhetne tisztességtelennek. A támadott kikötés azért is tisztességtelen, mert a felsorolt okok adósra kedvező változásainak esetére az alperesre nézve semmilyen kötelezettséget nem fogalmaz meg, vagyis erre az esetre az adós jogot nem alapíthat, tehát a szerződéses kikötés a jogosultságok és kötelezettségek egyensúlyának megbomlásához vezet és sérti a szimmetria elvét. Miután az üzletszabályzatban írt ok-lista még közelítő információval sem szolgál arra nézve, hogy az egyes okok milyen mértékű kamat változást indokolnak, a szerződés ilyen formán az alperest egyoldalúan jogosítja arra, hogy a kamatemelésre vonatkozó szerződéses kikötést értelmezze, amely a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontját sérti. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a felek közötti szerződésnek a kamat és kezelési költség egyoldalú megváltoztatására vonatkozó rendelkezéseit, így az egyedi szerződés II.1. pontját, illetve az Üzletszabályzat 6.2. pontját tisztességtelennek találta. Megállapította továbbá, hogy a felperesek a Ptk. perbeli szerződésre irányadó 209. § (1) bekezdése szerinti megtámadási jogukat a Ptk. 204. § (3) bekezdésére is figyelemmel sikerrel gyakorolták, a megtámadás jogát megszüntető körülmények nem álltak fenn. Az elsőfokú bíróság megállapította ugyanakkor, hogy az alperesnek a követelések részbeni elévülésére irányuló kifogása alapos. A felperesek fizetési meghagyás útján 2013 februárjában érvényesítették igényüket, amelyre tekintettel a 2008 februárját megelőzően keletkezett követelések elévültek. Nincs jogszabályi alapja a felperesek azon előadásának, amely szerint az elévülés az elszámolás folyamatban léte alatt nyugszik. Az elévülés megszakítására pedig az Üzletszabályzat 2005. évi megkérése nem volt alkalmas. Ere tekintettel az elsőfokú bíróság a felpereseknek a 12.500 forint összegű kezelési

költség különbözet megtérítésére irányuló követelését elévülés miatt elutasította. A kamatkülönbözetből származó követelés tekintetében megállapította, hogy a felperesek által érvényesíthető összeg 224.197 forint, míg ezt meghaladó követelésük ugyancsak elévült. A felperesek előtörlesztési díj visszafizetése iránti igénye ugyanakkor teljes egészében alapos, így a felpereseket összesen 308.302 forint illeti.

Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben a Pp. 253. § (1) bekezdése alapján kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és a felperesek keresetének teljes elutasítását, illetve a felperesek másodfokú perköltségben való marasztalását. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást döntően helyesen állapította meg, abból azonban helytelen jogi következtetéseket vont le. Az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy a perbeli szerződés megkötésekor hatályos Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján a felperesek nem a szerződési feltétel semmisségének megállapítására, hanem annak megtámadása iránt terjeszthettek volna elő keresetet, ugyanakkor tévesen foglalt állást arról, hogy nem volt a megtámadás jogát megszüntető körülmény, ugyanis az alperes a perben elévülési kifogást terjesztett elő, amely az igényérvényesítés határidejére vonatkozott és amely nyilatkozatot a megtámadási határidőre vonatkozó kifogásként is kellett volna értelmeznie az elsőfokú bíróságnak. A felperesek megtámadási joga tehát elévült, így az alperessel szemben igényérvényesítésre nem jogosultak. A megtámadás jogának gyakorlását kizárja egyfelől, hogy a felperesek az egy éves megtámadási határidőn belül az alperessel szemben nem léptek fel, másfelől hogy a szerződés megkötését követően azt folyamatosan teljesítették, amely a szerződés megerősítésének minősül, és a megtámadás jogát megszünteti. Az elsőfokú bíróság emellett tévesen állapította meg, hogy a szerződés egyoldalú módosítást lehetővé tevő feltétele nem tesz eleget az egyértelműség, érthetőség, átláthatóság és részben az objektivitás 2/2012. PK véleményben megfogalmazott követelmény rendszerének. Az elsőfokú bíróság is kifejtette, hogy a szerződés megkötésekor még hatályba nem lépett 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet feltételeinek is megfelel a szerződéses kikötés, noha az egy válság utáni, a korábbinál jóval szigorúbb szabályozást tartalmaz. Azokkal a szerződésekkel szemben, amelyek egyoldalú kamat kiigazító kikötéseket tartalmaznak, a kikötés természetéből adódóan nem lehet elvárás olyan számítási képlet meghatározása, amely alapján a szerződési feltétel jövőbeli változása egyértelműen kiszámítható. Amennyiben azonban egy banki szabályozás a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet szabályainak megfelel és az ott írt részletességgel tartalmazza az egyoldalú módosítást megalapozó okokat, akkor e szerződési feltétel nem lehet tisztességtelen, hiszen a jogalkotó egy különösen védett fogyasztói csoportra tekintettel határozta meg a jogszabályban írt mintát. A kamatváltoztatást általában lehetővé tevő szerződési kikötés implicit módon tartalmazza az ügyfél számára kedvező változás lehetőségét is, ezért az ilyen feltétel tisztességtelensége ezen az alapon nem állapítható meg. Amennyiben az ok-listát a szerződésben külön pontban átlátható módon rögzítik, az megfelel a tisztességes szerződési feltételekkel szemben támasztott követelményeknek, és nem szolgálhat alapul az adott szerződési kikötés érvénytelensége megállapításának. Az egyoldalú kamatemelés tisztességtelensége csak egyes konkrét kamat emelések tekintetében vizsgálható, amikor is aggály nélkül értelmezhetőek a Ptk. 209. §-ának rendelkezései, összhangban a ténylegesség, arányosság és szimmetria elvével.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben kérték az elsőfokú ítélet helybenhagyását. Előadták, hogy a szerződés semmisségére vonatkozó kereseti kérelmük magában foglalta a megtámadásra irányuló hivatkozást is. Az alperes elsőfokú eljárásban előterjesztett elévülési kifogása pedig nem értelmezhető úgy, hogy az a megtámadási joga is vonatkozott volna.

A Fővárosi Ítéltábla nem érintette az elsőfokú ítéletnek a felperesek keresetét részben elutasító rendelkezését, amely fellebbezés hiányában a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján első fokon jogerőre emelkedett.

Az alperes fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, fellebbezett döntésével az ítéltábla egyetértett, annak jogi indokait – csak a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel – az alábbiak szerint egészíti ki, egyébként azokra a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján utal.

A fellebbezés alapján az ítéltáblának először abban jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy az elsőfokú eljárásban előterjesztett elévülési kifogás vonatkozhatott-e a megtámadási jogra is, illetve amennyiben nem, úgy a megtámadási joggal szembeni elévülési kifogás előterjeszthető-e a másodfokú eljárásban.

Tény, hogy az alperes az elsőfokú eljárásban kifejezetten a megtámadási jogra vonatkozó elévülési kifogással nem élt. A megtámadási jogra vonatkozó elévülési kifogás nem azonos a marasztalási keresettel érvényesített követelés elévülésére irányuló kifogással. Az alperes védekezése az elsőfokú eljárásban a követelés érvényesítésének elkészttségére és nem a megtámadást tartalmazó nyilatkozat megtételére nyitva álló határidő elteltére irányult. Megjegyzi az ítéltábla, hogy nem volt jelentősége a kereset teljesíthetősége szempontjából annak, hogy a felperesek a szerződés semmisségére hivatkoztak a megtámadás helyett, ugyanis az érvénytelenség további jogkövetkezményei semmisség esetén is csak az elévülés korlátai között alkalmazhatóak.

Az alperes által hivatkozott 2008. évi 1875. számú EBH értelmében nem kizárt az elévülési kifogásnak a fellebbezésben vagy a másodfokú eljárásban való előadása, feltéve hogy a Pp. 235. § (1) bekezdése szerinti korlátot nem sérti, azaz nem vonatkozhat sem új tényre sem újabb bizonyítékra. Amennyiben tehát az elévülés kérdésében való döntéshez a rendelkezésre álló adatokon túl további bizonyítás lefolytatására lenne szükség, úgy a fellebbezési eljárásban előterjesztett elévülési kifogást figyelmen kívül kell hagyni.

A perbeli esetben ugyanakkor a Pp. 235. § (1) bekezdésében írt feltételektől függetlenül sincs lehetőség az elévülési kifogás érvényesítésére, mivel az a Ptk. 4. § (1) bekezdése szerinti jóhiszeműség és kölcsönös együttműködés elvét sértené. Az elévülési kifogás a jelen másodfokú eljárásban történő előadása ellentétes az alperes pert megelőzően tanúsított magatartásával. Az alperes sem a GVH, sem a Békéltető Testület előtti eljárásban nem juttatta kifejezésre, hogy a felperesek igényérvényesítését elévültnek tekintené, érdemi védekezést adott elő, illetve a keresettel érintett egyes tételek tekintetében visszafizetést vállalt a felperesek részére. Ilyen előzmények után a Ptk. 2. § (2) bekezdésében írt rendeltetésszerű joggyakorlás elvét sérti, ha az alperes a felperesi igényérvényesítés akadályát állítja.

Az alperes elévülési kifogása emellett érdemben sem alapos. A Ptk. 236. § (2) bekezdés c) pontja értelmében szerződési feltétel tisztességtelensége esetén a megtámadási határidő kezdete a sérelmet szenvedő fél teljesítésekor – részletekben történő teljesítésnél az első teljesítéskor –, illetve ha teljesítéskor kényszerhelyzetben volt, ennek megszűntekor kezdődik. A tisztességtelen szerződési feltétel megtámadására a perbeli szerződésre irányadó Ptk. 209. §-a alapján a sérelmet szenvedő fél jogosult. A szerződési feltételek tisztességtelenségével összefüggésben nem lehet sérelmet szenvedő félnek tekinteni a fogyasztót mindaddig, amíg a tisztességtelen szerződési feltételen alapuló követelést a vele szerződő fél nem érvényesíti. Az adott esetben az első törlesztőrészlet megfizetésekor az alperes a díjakat, költséget még nem módosította, így a felpereseket a

tisztességtelenségből eredően még semmilyen sérelem nem érte. A felperesek először akkor szenvedtek sérelmet, amikor az alperes az egyoldalú szerződésmódosítás jogával élve a díjakat és költségeket megemelte és azt a felperesekkel szemben érvényesítette.

A megtámadási határidő azonban ebben az esetben sem indult meg, ha a felperesek a tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazásának időpontjában kényszerhelyzetben voltak. Amennyiben a felperesek a szerződés fennállása alatt érvényesítették volna megtámadási jogukat, értve ezalatt, hogy a törlesztőrészleteket az egyoldalú szerződésmódosítással megnövelt összeg tekintetében nem teljesítik, ez azzal a veszéllyel járt volna, hogy az alperes a szerződést azonnali hatállyal felmondja, és érvényesíti az ebből eredő valamennyi jogát, miközben a felperesek csak peres eljárásban érhetnék el, hogy az érintett szerződési feltételek alapján az őket megillető követelésről a bíróság döntsön. Ebből az ítéletből arra következtetett, hogy a felperesek a megnövelt törlesztőrészletek teljesítését illetően jogi értelemben vett kényszerhelyzetben voltak egészen 2012. november 9. napjáig, a szerződés előtörlesztés útján való megszűnésének időpontjáig. Mindebből következően a megtámadás határideje 2012. november 10. napján kezdődött, ehhez képest a felperesek a fizetési meghagyás iránti kérelmet 2013 februárjában, míg a szerződési feltételek megtámadását tartalmazó keresetmódosítást a ... Járásbíróság előtt 2013. június 3. napján, az egy éves határidőn belül terjesztették elő. Ezt a keresetmódosítást annak tartalma szerint a Pp. 3. § (2) bekezdése alapján akkor is megtámadásnak kell tekinteni, ha az a tisztességtelenséget semmiségi oknak tekinti. Mindezek alapján az ítéletből megállapította, hogy a megtámadási jog kapcsán előterjesztett elévülési kifogás nem alapos.

A szerződési feltétel tisztességtelensége tárgyában az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást, amikor az egyoldalú módosítást biztosító szerződési feltételek tisztességtelenségét a perre irányadó Ptk. 209. §-a alapján megállapította. Az alperes egyebekben alaptalanul hivatkozott arra, hogy az Üzletszabályzat 6.2. pontja tekintetében csak azt lehetne vizsgálni, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás szerződésszerű volt-e, és amennyiben nem, az szerződésszegésként kellene értékelni. A Békéltető Testület határozata szerint az alperes azt adta elő, hogy az árazási elvek titkossága miatt a kamat- vagy díjemelés okait nem hozza a fogyasztók tudomására. Ilyen körülmények között a fogyasztó eleve nincs abban a helyzetben, hogy az esetleges módosítás szerződésszerűségét megítélje.

Az ítéletből a kifejtettekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdésére figyelemmel köteles a felpereseknél felmerült másodfokú perköltség megfizetésére, amelynek mértékét az ítéletből a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg.

Budapest, 2016. május 24.

Dr. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

. Benedek Szabolcs s.k.. Magosi Szilvia s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: